

ВХОДИНИ

Хрип – мертвих окличник і посланець.

Гіпнонакт

Три роки свого життя Д. – археологиня за фахом – присвятила будівництву гарної домівки забагато як для одного будинку цілих три роки присвятити їх навіть якійсь одній людині буде явищем нечуваним і подиву гідним. Три роки виключно на те щоб наглядати за роботою різноробів майстрів а головню інженера й архітектора проєкту радити підказувати виправляти помилки через неприпустиме невігластво помилки через нехлюйство зажерливість чи безвідповідальність які ясна річ вона мала оплачувати з власної кишені і коштом власної душі. Вона до нестями ненавиділа всіх хто приходив для роботи над її будинком трудяг мастаків греків албанців через цю затію в неї коси посивіли пів життя він в неї забрав чорти б його взяли. Часто вона питала себе а чи варто було покласти стільки сил стільки часу змарнувати й грошей витратити однак заспокоювалася щойно бачила результат і казала собі не марні ці жертви ні не марні; вигляд будинок мав нерукотворний наче людська рука його ніколи і не торкалася. Ясна річ вона не намагалася улесливо імітувати місцеву архітектурну палітру що зазвичай породжує потворні гібриди до яких Д. відчувала суміш жалю та відрази навпаки вона побуду-

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

вала сучасну будівлю буквально прищеплюючи як на деревах нове до старого за мудрими порадами стародавніх майстрів бо і сама належала до цієї «старої школи» адже була переконана що як хтось здатен опанувати та подолати «зусиллями й часом» – як далекоглядно зазначив один поет що жив у інші часи та за інших обставин¹ – те що зветься «переданням» воно тоді стане єдиним містком який веде до будь-чого модерного. Тож мудре та стримане використання старих та перевічених рішень більшість із яких не оминути навіть у сучасну добу панування силікону й високотехнологічних матеріалів разом із відчайдушним відкиданням будь-якого елемента від якого тхне нафталіном і який собою являє манірність та фальш хоч яким він був старовинним і саме ставало завданням непростим але будівля вдалася на славу органічно прилаштувалася до вимірів старого селища гармонійно вписалася в тендітний ландшафт острівної глибинки наводячи на думку що вона сама собою проросла на цьому полі наче багаторічна смоківниця. Кам'яні призьби подвір'ячка тераси приземкуваті димарі-капаси зроблені з розбитих горщиків ніші живоплоти розмежувальні стіни з бутового каменю; в садку – перголи для винограду альтанки та ставочки із золотими рибками відновлена давяльня яку дідусь називав на давньогрецький манер «точилом-леносом» блоки якої поєднувалися червонуватим санторинським розчином-курасані а ще й купальна водойма (замість вульгарного слівця «басейн») вода якої якщо не додавати до неї хлор та іншу хімію піде потім на полив дерев от і вже совість твоя спокійна що зайвої краплини ти не пролив дарма і усе довкола таке наче пісня якась. Д. попри весь той неозорий клопіт непосильне старання вкладене у кожную мить будівництва поліпшення плану та виправлення недоліків була

¹ Йдеться про національного поета Греції Діонісіоса Соломоса та його примітки до власної поеми «На смерть лорда Байрона»: «Складність, з якою стикається письменник (веду наразі мову про великих письменників) полягає не в тому, щоб продемонструвати фантазію та пристрасність, але в тому, як змусити ці два прояви зусиллями і часом служити призначенню мистецтва».

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

весь час на сьомому небі від щастя і тому зараз відчуває безкінечну ніжність до цього будинка адже він несе найбільшу частку її давно втраченої вітчизни а той басейн він же був просто мініатюрою того здавленого судомами смертельної хвороби моря від якого лишилися тільки сухотні дюни. Зрештою перед входом вона напнула на високому флагштоку національний прапор. «Подумати лишень – каже вона собі – я такого не робила навіть на національні свята зрозуміло справжній прапор кожен здійсмає геть не так він не висить прикрашаючи твій балкон але зараз в епоху руйнації та зараження глобалізацією які приніс із собою масовий туризм – а вже на її принади хай кожен під ними розуміє своє ми надивилися – коли всі соромляться своїх прапорів а любов до свого краю постає як зрада національних інтересів чи геть неприпустимий провінціалізм підняття прапора набуває цілком іншого значення надто коли він майорить високо на держалі цілий рік». Тож Д. і лишила його так буревієвказом але й часознаком який долучає свою мелодію до співу очерету і разом вони милують її слух а життя знай біжить і не жде і тріпотить разом із прапором. Аж ось одного вечора коли дзоркотливе прозоре місячне сяйво проливало прохолоду збризкуючи сріблом тварний світ настала мить ухордин.

З одного боку натовп приятелів які зїхалися для того щоб привітати її та порадіти разом з господинею хоч та і не мала звички влаштовувати такі велелюдні збіговиська з іншого священник який псальмуючи кадінням освячував будинок (...щось мені лячно братику тхне ладаном від тебе²...) нагадали їй тих хто безповоротно зник (як би вона хотіла зараз побачити їх!) і це остаточно зіпсувало їй настрій вкинуло в меланхолію і цього не сила було приховати. «Серденько-голубонько, що найшло на тебе?» Якби вона могла пояснити то сказала б їм: «Іноді нестерпною є краса речей будинків людей і тебе охоплює смуток коли замислишся і зрозумієш що і це річ непевна тимчасова надходить

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

² Цитата з народної балади «Про мертвого брата», яка має аналоги у всіх балканських народів.

мить і все безшумно захоплюється наче квітка гібіскуса наприкінці дня». Звісно таким думкам немає місця у час радості коли кожен потискає тобі руку й усміхається вона чудово це усвідомлює і так вважає себе егоїсткою але все одно запечатує собі уста і нічого не відповідає приємного одна не може вирватися з полону думок що жалять її немов гедзі ця її невдоволеність та лякливність завжди з'являється коли вона опиняється перед тим що великі уми називають «неоковирними жестами людей»³ а сама Д. менш поетично та видовищніше «несумісністю інгредієнтів душі». «Хай добре тобі ведеться в цих надійних стінах» «Нехай твоя господа знає лише достаток і насолоду» її крутить смерч привітань але вона мовчить і вкотре переконається що самотність поміж людей оця «самотність юрби»⁴ є гіршою якщо порівнювати її з перебуванням наодинці із собою іншою самотністю вірницею якої є мовчання та розрадлива насолода яку воно несе. Незваними до неї навідалися і звили кубло довкола осердя її серця чорні думки посеред радісних з відчутною обачністю висловлених віншувань її запобіжлива чутливість завважила що ніхто з присутніх не використовує слово «назавжди». Як так? Адже хіба серед сміху та веселощів Д. не очікувала отримати докази того що й інші бачать те саме що і вона? Іншими словами зерня хоч і примарного однак неминучого кінця. Певно це сталося через збіг із розкопками прадавнього поховання (о бідний Йорику!) над хвилями моря над хвилями недремного у нашому сні та в яві Часу що все перемелює і тягне за собою; певно і через книгу читану вчора ввечері один уривок з якої невпинно кружляв і кружляв у її голові штрикав не даючи спокою «коли ми зростаємо – йшлося там – ніхто не хоче ані читати про жахливі речі⁵ ані звісно відчутти їх на собі адже час – безжальний; не знаю кому ми завдячуємо існуванням смерті: Богу чи природі

³ Уривок зі щоденника Й. Сефериса, датований 26.04.1940 р., острів Порос, вілла «Галіні», досвід перебування на якій (та події початку громадянської війни 1946–49) використаний в поезії «Кіхлі».

⁴ Цитата з вірша М. Анагностакіса «Кажу».

⁵ Аллюзія на книгу Г. Блума «Як і чому ми читасмо» (прим. автора).

однак природа візьме своє так чи інак тож нема нам дякувати за пом'якшення цього жодній спільності як би не доводила вона що дбає про нього чи сама собою його являє». «Мають рацію ті хто каже: що менше стає чорнила то більшає море – зачинає сперечатися із собою Д. – справді книжки є морями тож їхнє писання як і спорудження будинку є мовчазним зойком людини який лунає для того щоб не підхопила її та інша хвиля хоч би й знала вона як без пуття супротивитися злу протизлом».

Бажаючи дихнути свіжим повітрям та покращити собі настрій вона виходить у сад справжні райські кущі який вона розбила і виростила ще до зведення будинку. Вона проходжується на самоті під невисокими але рясно вкритими плодами лимоновими та помаранчевими деревами аличею густою акацією які як усе прекрасне в цьому житті з одного боку п'янить тебе своїми ароматами з іншого роздирає шпичаками отож коли Д. доходить до кінця саду вона повертається і кидає погляд на дім освітлений мов океанський лайнер. Те що вона бачить перед собою наповнює її жахом; непофарбований вкритий розколинами з пойнятими гніттям балками тиньком який наче луска відпадає зі стін дворики та альтанки поросли чагарями а паркани похилилися димарі-капаси розвалилися не будівля а стара беззуба баба холодний труп цей будинок перетворюється на привида і робить фантасмагоричним краєвид при примарному світлі місяця. Ставочок укритий сіткою тріщин висохлий ні тобі водолубної осоки яку іноді звать земляним мигдалем ні золотих рибок ні крихітки Фірфіриси унікального жабеняти який не витримував самотності і починав щовечора кумкати жадаючи заклисти любовну тугу усе це зараз скидається на розверсту пащеку могили. Та й сама земля призвичаєна через власну сутність покривати любовно діла людей захищаючи їх від людських справ та нищівного колеса часу – «the whips and scorns⁶» – зараз перетворилася на закинуту ділянку порослу бур'янами й будяками.

⁶ *For who would bear the whips and scorns of time* – Бо хто терпів би батоги й зневагу часу (В. Шекспір «Гамлет»).

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>